

KURULUŞU VE GELİŞİMİ

Prof. Önder KÜTAHYALI

Ülkemizin koşullarına göre konservatuvar, "Yetenekli çocuklarımızı ve gençlerimizi seçerek, müzik ve sahne sanatları alanlarında onlara evrensel bir sanat eğitimi veren, sanat kurumlarımıza yorumcu, uygulayıcı, yaratıcı ve araştırmacı sanatçılar yetiştiren yüksek dereceli meslek okulu" olarak tanımlanmaktadır. Gençlerimize yönelik müzik eğitimi bu tanıma uygun biçimde sürdüren, eğitimden aldığı sonuçları çeşitli etkinliklerle halkımıza sunan ve eski adı "İzmir Devlet Konservatuvarı" olan "Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuvarı"nın kuruluşu, ilk çalışma yılları ve gelişimi, müzik kalkınmamızın tarihi içinde parlak bir sayfadır. Bu altın sayfanın yazılışını gelecekte de sürdürmek, İzmir'deki müzikçilerin en kutsal görevi olmalıdır.

İzmir Konservatuvarı Öncesine Kısa Bir Bakış

Türkiye'nin Konservatuvar görünümü taşıyan ilk sanat ve eğitim kurumu, 1831'de Osmanlı sarayına bağlı olarak kurulan "Müzika-i Hümayun"dur; ancak buradaki eğitimin temel ilkesi, ordu için gerekli olan bando sanatçılarının yetiştirilmesiydi.Orkestra çalışmaları ikincil önemdeydi ve senfoni orkestrası, Padişah'ın yasaklaması nedeniyle 1918 yılına dek halk önünde dinleti verememişti. Bu bakımdan, yukarıdaki tanıma uygun olarak ülkemizde açılan konservatuvarları Cumhuriyet yönetimine borçluyuz. Gerçekten de "Konservatuvar" sözcüğünü resmi ağızdan ilk kez kullanan kişi Büyük Atatürk olmuştur. Eşsiz insan, daha 1923 yılında TBMM'nde verdiği bir söylevde, Konservatuvar konusuna da değinmektedir. Metni, Ahmed Adnan Saygun'un günümüz Türkçe'sine yaptığı çeviriyle aktaralım: "Uygulamalı ve her konuyu kapsayan bir Milli Eğitim için vatanın sınırları içinde önemli merkezlerde çağdaş kitaplıklar, bitkiler ve hayvanlar için bahçeler, konservatuvarlar, laboratuvarlar, müzeler ve güzelsanatlar için sergileme galerileri gerekli olduğu gibi özellikle şimdiki iller teşkilatına göre ilçe merkezlerine kadar bütün memleketin basımevleriyle donatılması da gerekmektedir ."

Geleceğe yönelik böyle bir uyarıya karşın konservatuvar olgusunun güzel İzmir'e de yansıtılması epey geç bir tarihe raslar. Oysa ki 1923'te İstanbul'da etkinliğe başlayan Darüelhan (Sonraki "İstanbul Belediye Konservatuvarı"), 1924'te Ankara'da açılan "Musiki Muallim Mektebi" ve 1936'da bu okulun bünyesinde kurulan "Ankara Devlet Konservatuvarı" ile Büyük Önder'in uyarısı bir ölçüde de olsa dikkate alınmıştır.

İzmir'deki gecikme haksızdı; çünkü 19. yüzyılda Mithat Paşa'nın açtığı "Sanayi Mektebi"nde çeşitli beceriler ile birlikte müzik eğitime de yer verilmekteydi. İsmail Zühtü (1876-1924) gibi değerli bir besteci, Veli Kanık (1881-1953) gibi ünlü bir müzik adamı bu okulda yetişmişti. 1912 sıralarında açılan "İttihat ve Terakki Numune Mektebi"nde ise İsmail Zühtü'nün yönetiminde gerçekleştirilen kapsamlı müzik eğitimi sayesinde 80 kişilik dört sesli karışık koro oluşturulmuş, Türk gençlerine evrensel müzik beğenisi aşılanmış, Değerli bestecimiz Ahmed Adnan Saygun (1907-91) burada Öğrenim yapmıştı. 1935'te ünlü besteci Paul Hindemith (1895-1963) Türk Hükümeti'nin çağrılısı olarak ülkemize gerçekleştirdiği ilk inceleme gezisinde edindiği görüş ve önerilerini, "Mavi Kitap" (Blau Buch) olarak bilinen raporla hükümete sunmuş, bu raporu hazırlarken İzmir'e de gelmişti. Gültekin Oransay'ın (1930-89) "Türk Küğ Yaşamının Kalkınması için Öneriler" başlığı ile dilimize çevirdiği belgenin İzmir'le ilgili bölümü özetle şöyle-dir: İzmir halkı müziğe isteklidir. Bu kent açısından en tutarlı önlem, Avrupa'lı bir uzmanın yönetiminde kurulması gereken dört sesli karışık korodur. Amaç, koroya katılanların müzik beğenisi yönünden eğitilmesi olmalı, çalışmalar bir ya da iki sınıflı "Müzik Okulu" ile desteklenmeli, yetenekli adaylar Ankara'da açılacak olan Akademi'ye gönderilmeli ve okul zaman içinde geliştirilmelidir. Hindemith'in önerdiği okulun başına ünlü Alman eğitimci ve müzikçi Eduard Zuckmayer'in (1890-1972) getirilmesi düşünülmüş ve kendisi 1936 yılının Nisan ayında ülkemize gelmişti ; ancak anılan okul, o yıllarda açılmadı.

Müzik Okulu'nun Kuruluşu

Konuya girmeden önce 1940'lı ve 50'li yılların İzmir'inde, bir müzik okulunu ya da konservatuvarı destekleyebilecek ortamın ne olduğuna kısaca bakmakta yarar görüyoruz: 1924-25'te ve 1931'de "Musiki Yurdu" olarak adlandırılan kısa süreli iki amatör orkestra çalışmasından sonra 1943'te Belediye Bاندosu kurulmuştu. Bu bando, resmi görevinin yanında her Pazar günü Kültürpark'ta açık hava dinletileri verirdi. Bando ile birlikte amatör Senfoni Orkestrası çalışmalarına da yeniden başlandı. Orkestranın üyeleri, bandodaki bazı elemanlarla yaylı çalgı çalan amatör müzikçilerdi. bandoyu çalıştıran Fuat Türkoğlu orkestrayı da yönetirdi. İstanbul'dan gelerek İzmir'e yerleşen Madam Marta Amati de yaylı çalgılardan sorumluydu. Orkestra zaman zaman senfonik dinletiler verdi. Ayrıca yine amatörlerin salon orkestraları vardı. Eğitimci ve piyanist Selahattin Göktepe ise 1952'de "Göktepe Konserleri" denilen ve İzmir'e yeni bir soluk getiren etkinliği başlatmıştı. Hiç kuşkusuz böylesi

kimildanışlar, bir Müzik Okulu"nu ya da Konservatuvar"ı destekleyecek, onun gelişmesine katkıda bulunacak düzeyde değildi. Bu bakımdan Konservatuvar, kuruluşunun ilk yıllarında yalnız bir ortamda çalışmanın yol açtığı güçlükleri yenmek zorunda kaldı. Yeniden konuya döner-sek: "Mavi Kitap"ta sözü edilen Müzik Okulu"nun başkantsı 1954"te kurulabildi. İzmir"li müzikseverler bu amaçla sık sık Ankara "daki yetkililere baş vurmuş, konu başkentte kapsamlı biçimde tartışılmıştı. Varılan karara göre okul, Konak semtinde, Bahribaba Parkı"nın karşısındaki küçük binada açılacaktı. Hocamız Ahmed Adnan Saygun"un bir söyleşi sırasında anlattığına göre kuruluşa ilişkin bütün ayrıntılar konuşulmuş, sıra müdürün atanmasına gelmişti. En uygun adayın Orhan Barlas olduğu görüşünde birleşildi; çünkü Barlas, Viyana"da yaptığı bestecilik ve orkestra yönetmenliği çalışmalarını tamamlamış, bir süre önce yurda dönmüştü. Eşi Seride Barlas da iyi bir piyanistti. Okulun kuruluşu ve geliştirilmesi onlara emanet edilebilirdi; atanmaları ivedilikle yapıldı ve "İzmir Müzik Okulu", 18 Ocak 1954"te etkinliğe geçti. Orhan Barlas, okul binasının yıkılışı nedeniyle 12 Şubat 1991"de yapılan veda töreninde okunmak üzere Almanya"dan Sayın Numan Pekdemir"e gönderdiği anı niteliğindeki mektubunda, atanma olayını ve "Müzik Okulu"nun ilk günlerini şöyle anlatır:

"Konservatuvar, 1954 yılı başında "İzmir Müzik Okulu" ismi altında açıldı. Eşimle bana, daha Ankara"dayken böyle bir kuruluş için İzmir"e gidip gitmeyeceğimiz sorulmuş, fakat aradan bir hayli zaman geçmesine rağmen arkası gelmemişti. Vaktaki o zamanın Cumhurbaşkanı Celal Bayar nutkunda, "İzmir"de bir Müzik Okulu açtık" dedi, okulun ilk kuruluşuna lazım olacak parayı bile temin etmeden bizi apartopar İzmir"e yolladılar. Okul olarak kullanacağımız binanın durumu şöyleydi:" "Alt katta büyük bir oda; içinde bir yazı tahtası ve bir kenarda da örümcek tutmuş bir ut. Üst katta ise iki oda. Okul girişinin sağ tarafında Gül Gazinosu. Sol tarafında ise (şimdiki müdür odasının karşısına düşen) Güreş Salonu. Gül Gazinosu"nda devamlı düğünler yapılıyor; Güreş Salonu"nda ise muhtelif spor faaliyetleri. Biz de bunların arasına sıkışmış odalarda öğrencilere birşeyler öğretmeye çalışıyoruz."

Çalışma koşulları uygun değildi. Ödeneksizlik yüzünden günlük işler yürütüleliyordu. İzmir"in değerli eğitimcilerinden Garra Sarmat ile Enver Demir, duruma sahip çıkarak Barlas"a bazı Aile Birliği kuponları sağladılar. Bunlarla bankalardan okul için para toplandı. Kentin önde gelen müzik öğretmenlerinden Ziya Ajlan Atrek ise geçici olarak bir piyano verdi. Böylece derslere başlanabildi. Müzik Okulu"nda Eğitim, Ortaokul ve Lise öğrencilerine yönelik Piyano, Keman ve Ses Eğitimi kurslarından oluşuyordu. Solfej ve Uyum Bilgisi (Armoni) dersl

eri de okutulmaktaydı. Müdür Orhan Barlas ile birlikte okulda şu öğretmenler görev yapmaktaydı:

Seride Barlas: Piyano,

Madam Marta Amati: Keman,

Nazime Aybirtek: Ses Eğitimi,

Şahap Ruhselman ve Muzaffer Uz: Solfej.

Bu değerli sanatçılar, hem Müzik Okulu"nun hem de Konservatuvar"ın kurucularıdır; hocalarımızı saygıyla anıyoruz.

Orhan Barlas, yukarıda sözü edilen ve amatörlerden oluşan Senfoni Orkestrası"nı geliştirerek, yılda on dolayında dinleti verebilir duruma getirdi. Ayrıca spor salonu okulun bünyesine alınarak onarıldı ve dinleti salonuna dönüştürüldü. Düğün salonu da okula katıldı ve çalışma yeri olarak kullanıldı.

İzmir Devlet Konservatuvarı"nın Kurulması

Böylesine olumlu gelişmelerin ve kurslara katılan öğrencilerde görülen başarının mutlu sonucu olarak 1958 yılında "Müzik Okulu"na "Konservatuvar" statüsü verilmesi kararlaştırıldı. 1958-59 ders yılı başında yapılan sınavla okula beş öğrenci alındı ve 26 Aralık 1958"de düzenlenen küçük bir törenle "İzmir Devlet Konservatuvarı" resmen açıldı.

Dönemin Milli Eğitim Bakanı Celal Yardımcı, törenden sonra okulun anı defterine şu satırları yazmıştı: "Bu müesseseyi en güzel ve en iyi bir şekilde tesis etmek bir sanat borcudur. Bu hizmeti mutlaka yerine getireceğiz." Eğitime ilişkin ilk önlem olarak, Müzik Okulu"ndaki öğrencilerden isteyenler, 1959 yılının Haziran ayında yapılan sınavla Konservatuvar sınıflarına uyarlandı. Sınav kurulunda, "Ankara Devlet Konservatuvarı Danışma Kurulu" üyeleriyle İzmir Devlet Konservatuvarı"nın öğretmenleri vardı. Kuruluştaki en önemli aşama böylece tamamlanmış oldu. Değerli bestecimiz Ulvi Cemal Erkin, anılan sınav sırasındaki izlenimlerini 7 Hazi ran 1959 tarihinde okulun anı defterine şöyle yazmıştı: "Ciddi çalışma ve didinmemiz sonucunda alevlendirdiğimiz kıvılcım, mem leketimize bir konservatuvar kazandırdı. Siz İzmir Konservatuvarı mensuplarına ve bütün müzik alemine hayırlı olmasını dilerim."

Kuruluşu izleyen on yıl içinde konservatuvardaki çeşitli bölümlere bağlı sanat dalları etkinliğe geçirildi. Devlet Tiyatrosu'nun İzmir'deki varlığı, ilk yıllarda konservatuvarda da Tiyatro Bölümü'nün açılmasına olanak vermişti; ancak 1961-62 ders yılında öğretmen kadrosunun yeterli olmadığı görülerek anılan bölüm kapatıldı; öğrencileri Ankara Devlet Konservatuarı'na nakledildi.

1960-61 ders yılından 1968'e dek, Yaylı Çalgılar Bölümü'nün Viyolonsel, Üfleme Çalgılar Bölümü'nün de Korno, Trompet, Obua, Klarinet ve Fagot dalları eğitime başlatıldı. Yaylı Çalgılar Bölümü'ne Kontrabas dalının eklenmesi, 1967-68 öğretim yılının ortalarında, Bale Bölümü'nün açılması ise 1968-69 ders yılında gerçekleşti. Yine 1960'lı yıllarda yapılan eklerle dersliklerin ve çalışma odalarının sayısı artırıldı. Başka bir gelişme de okula yatılı öğrenci alabilme olanağının yaratılmasıydı. Bu amaçla binaya erkekler ve kızlar için küçük yatakhaneler eklendi ve bodrum katında bulunan eski kayıkhaneye yemekhaneye dönüştürüldü. Böylece İzmir dışındaki gençler de konservatuvar eğitiminden yararlandırıldı. 1958'den 1974 yılına değin İzmir Devlet Konservatuarı'nda eğitim, Ortaöğretim düzeyindeydi. 1972 yönetmeliğinin yürürlüğe girmesinden önce Türkiye'nin konservatuvar düzeninde Üfleme ve Vurma Çalgılar Bölümü'ndeki eğitim Lise sonunda bittiği için Konservatuvar, anılan bölümün yukarıda sayılan dallarında bağımsız olarak eğitim verebiliyordu; ama Piyano, Yaylı Çalgılar ve Ses Eğitimi Bölümlerinin öğrencileri, Yüksek döneme geçtiklerinde, Öğrenimlerini Ankara Devlet Konservatuarı'nda tamamlamak zorunda idiler. 1960'lı yıllarda konservatuarın bölümlerinde ve bunlara bağlı dallarda görev yapan meslek öğretmenlerinin çoğu yabancıydı. Sadece Piyano ve Ses Eğitimi Bölümleriyle Üfleme Çalgılar Bölümü'nün Fagot dalında, ayrıca 1966'dan başlayarak ve bir dereceye değin olmak üzere Yaylı Çalgılar'ın Keman dalında Türk öğretmenler vardı. 10 yıl içinde konservatuvara 25 dolayında yabancı öğretmen ya da uzman geldi. Bunların arasında, bir zamanların ünlü kontrabas sanatçısı Kurt Walner ile ünlü kornocu Hermann Neuling de bulunmaktaydı. Bazı sanatçılar da solocu düzeyine ulaşmış müzikçilerdi; ancak Türkiye'nin müzik yaşantısına katkıda bulunamayacak olan sıradan kişiler çoğunluktaydı. Hiç kuşkusuz, yabancı öğretmen sorunu, konservatuarın yukarıda sözünü ettiğimiz müziksel yalnızlığından kaynaklanmaktaydı. Bu konuda gözlemediğimiz ilginç bir nokta da Müzika-i Hümayun'da uygulanan Fransız kökenli ve çok başarılı klarinet eğitiminden ve ünlü klarinetçilerimizin yetişmesinden yüz yıl kadar sonra İzmir Konservatuarı'na da Fransız klarinet öğretmenlerinin gelmesi ve iyi bir eğitimle ülkemize değerli klarinet sanatçılarından kazandırılmasıydı.

Sıkıntılı Yıllar

Aralık 1970'te devlet memurlarının aylıklarında yapılan yeni düzenlemeler, yabancı uzmanlara ücret ödenmesini yasal yönden olanaksız kılmıştı. Böylece İzmir Devlet Konservatuarı'nda görevli yabancı müzikçiler 1971 Haziran ayında ülkemizden ayrıldı. Sadece klarinet ve korno öğretmenleri, işlerin günün birinde düzeleceği olasılığını göz önünde bulundurarak İzmir'de kaldı. Bu olay nedeniyle kurum, epey uzun süren bir bunalım dönemi yaşadı.

Sıkıntılı yılların en üzücü ilk olayları, viyolonsel ve kontrabas dallarındaki öğrencilerin, öğretmen yokluğu nedeniyle 1971-72 ders yılında Ankara Devlet Konservatuarı'na nakledilmesi ve Orhan Barlas'ın 1972'de müdürlükten ayrılması oldu. Barlas, öğretmenlik görevini Haziran 1973'e dek sürdürdü. Kurumun müdürlüğüne, değerli eğitimci ve Müdür Baş Yardımcısı Saim Eğilmez getirildi. Ankara'da yayımlanan Filarmoni Dergisi'nin 79. Sayısında keman öğretmeni Sayın Hazar Alapınar'ın "Bir Yakınma ve Dostlara Çağrı" başlıklı yazısı çıktı. Burada, İzmir Devlet Konservatuarı'nda yaşanmakta olan öğretmen sıkıntısı konusunda müzik çevrelerine ayrıntılı bilgi sunulmakta, durum somut verilerle açıklanmakta ve yardım istenmekteydi.

Öte yandan rahmetli hocamız Hikmet Şimşek'in anlattığına göre 1973-74 sıralarında kendisiyle birlikte konservatuarı ziyaret eden o dönemin Kültür Bakanlığı Müsteşarı öğretmen sorununun çözülemeyeceği kanısına varmış, kurumun kapatılmasını, öğretmenlerinin de öbür konservatuarlara atanmasını önermişti. Şimşek bu öneriye karşı çıktı ve yakında kurulacak olan İzmir Devlet Senfoni Orkestrası sayesinde sıkıntının ortadan kalkacağına Müsteşar'ı inandırdı. Böylece kapatılma tehlikesi atlatılmış oldu. Kasım 1973'te konservatuarlardaki öğretmenlerin aylıklarını yeniden düzenleyen "Devlet Konservatuarları Sanatkârları Yönetmeliği" yürürlüğe girdi. Anılan yönetmelik, Devlet Konservatuarlarında öğretmen olarak görev yapılmasını parasal yönden daha çekici kılmaktaydı. İzmir Devlet Senfoni Orkestrası'nın kuruluşu ise 1975 yılında gerçekleşti. Bu gelişmeler, 1974'ten başlayarak İzmir Devlet Konservatuarı'nın öğretmen sıkıntısına çözüm getirilmesini hızlandırdı. 1974'te Yaylı Çalgılar Bölümü'nün Viyolonsel dalına öğretmen sağlanarak eğitim yeniden başlatıldı. İzmir Devlet Senfoni Orkestrası'na atanan sanatçılardan bazıları konservatuvarda ücret karşılığı ders vererek, eğitim yapılamayan sanat dallarının yeniden etkinliğe geçirilmesine katkıda bulundular. Ayrıca Ankara Devlet Opera ve Balesi, birkaç bale sanatçısını geçici görevle İzmir'e gönderdi; böylece Bale Bölümü'nün çalışmaları hız kazandı.

Toparlanma Yılları

1974'te Saim Eğilmez'in emekliye ayrılması üzerine Müdür Baş Yardımcısı Sayın Alirıza Akyol, konservatuvarın müdürlüğüne atandı. Başka bir gelişme de TC Kültür Bakanlığı'nın önce 1972 yönetmeliğini, 1974 ve 1975 tarihlerinde de "Devlet Konservatuvarları Kuruluş, İşleyiş ve Örgütlenme" yönetmeliklerini yürürlüğe koyması oldu. Her üç yönetmelik de İzmir Devlet Konservatuvarı'nın işleyişine yeni düzenlemeler getirmekteydi. Sayın Akyol, kurumun değişime uyum sağlayabilmesi için gösterdiği çabalarla ve çalışkan kişiliğiyle dikkati çekti. Zaman zaman hem müdürlüğü hem de müdür yardımcılığını bir arada yürütmek zorunda kaldı. Anılan yönetmelikler uyarınca Bölüm Kurullarıyla Sanat Kurulu oluşturuldu. Böylece sanat ve eğitim sorunlarının geniş bir ortamda tartışılması ve çözüme kavuşturulması sağlandı. İzmir Devlet Konservatuvarı'nın yeni düzene göre gerçekleştirdiği en önemli atılım, 1974-75 ders yılı başında Yüksek Dönem'in açılması ve bütün bölümlerde eğitimin kurum bünyesinde yapılabilmesi oldu. Başka bir atılım da bazı bölüm ya da dalların etkinliğe geçirilmesi idi. 1975-76 ders yılı başında bestecilik bölümü, 1978'de Üfleme Çalgılar Bölümü'nün Trombon ve Vurma Çalgılar Dalları ile Piyano Yapım ve Onarım Dalı, 1979'da ise Nota Yazım ve Basım Dalı açıldı. Bunlardan Bestecilik Bölümü, beş yıl süren yararlı ve ilginç bir eğitim döneminden sonra bölüm öğretmeni Sayın Muammer Sun'un 1980'de başka bir göreve atanması üzerine çalışmalarına ara vermek zorunda kaldı. 1978'de Kültür Bakanlığı'nca konservatuvarlararası bir kurula hazırlatılan yeni yönetmeliklerle ilgili çalışmalara İzmir Konservatuvarı da etkin biçimde katıldı. Yazık ki zamanın hükümeti, konservatuvarların işleyişini ve eğitimini daha çağdaş bir anlayışla yönlendirmesi beklenen bu yönetmelikleri yürürlüğe koymadı. 1979'da kurulan yeni hükümet döneminde hazırlanan ve yürürlüğe giren 1980 yönetmeliği ise bütün konservatuvarlarımız gibi İzmir Devlet Konservatuvarı'nı da olumsuz yönde etkiledi; çünkü konservatuvar eğitimi açısından büyük önem taşıyan bazı derslerin, özellikle Solfej dersinin saatleri azaltılmıştı. Öte yandan, eski yönetmeliklerde konservatuvar eğitimi Hazırlık Sınıfı, Başlangıç, Orta ve Yüksek dönemlere ayrılmışken, yeni yönetmelik söz konusu dönemleri Hazırlık Sınıfı, Orta, Lise ve Yüksek dönemler olarak belirlemekteydi. Getirilen başka bir değişiklik de "Sanatkâr", "Sanatçı", "Öğretmen" gibi çeşitli ünvanlarla görev yapan öğreticilerin "Öğretim Elemanı" olarak tanımlanmasıydı. 1980-82 arasında İzmir Devlet Konservatuvarı'nın yönetiminde değişiklik oldu. Sayın Akyol, 1980'de müdürlük ve öğretmenlik görevlerinden ayrıldı. Yerine atanan eğitimci Sayın Adil Öztop'un yalnızca üç ay görevde kalması üzerine viyolonsel sanatçısı ve öğretmeni Sayın Aziz Güreker müdürlüğe getirildi. Konservatuvarda gerçekleştirdiği başarılı Sanat ve eğitim çalışmalarının aksadığını öne süren Sayın Güreker, görevini ancak 1982 başlarına dek sürdürebildi. Şubat 1982'de ise edebiyat öğretmeni Sayın Ayhan Ünal müdürlüğe atandı. Eğitim verilen binanın darlığı, İzmir Devlet Konservatuvarı'nın her zaman gündeminde kalan bir sorundu. 1981 yılında Ege Ordu Komutanlığı, konuyla ilgilendi ve okulun bahçesine ek bir bina, dinleti salonuna da orkestra çukuru yaptırdı. Ordumuzun bu değerli yardımı, çalışmaları aksatan bina darlığına kısıtlı da olsa rahatlama getirdi. 1982 yılında bir Bakanlar Kurulu kararı ile ülkemizin müzik kurumlarında görevli sanatçılara "Sözleşmeli Sanatçı" statüsü verildi. Müzikhâşşelerin parasal durumunu düzelteren bu gelişim İzmir Devlet Konservatuvarı'nın öğretim elemanlarını da olumlu yönde etkiledi.

Üniversite Düzenine Geçiş

İzmir Devlet Konservatuvarı, önce Milli Eğitim Bakanlığı'na, daha sonra da Kültür Bakanlığı'na bağlıydı ve eğitimle ilgili işler, 3829 sayılı "Devlet Konservatuvarı Kanunu" ile "Milli Eğitim Temel Kanunu" ve bu kanuna uygun olarak çıkarılan yönetmelikler uyarınca yürütülmüştü. 1982'de 2547 sayılı yasa hazırlandığı sırada Devlet Konservatuvarlarının üniversitelere aktarılması konusu gündeme geldi. Kültür Bakanlığı, ülkemizdeki dört Devlet Konservatuvarı'ndan görüş almak istedi. İzmir Devlet Konservatuvarı Sanat Kurulu, Nisan 1982'de yaptığı toplantıda bakanlığa olumsuz yönde rapor gönderilmesi yolunda karar aldı. Öbür konservatuvarlardan gelen görüşler de genellikle olumsuzdu. Her şeye karşın, 20 Temmuz 1982 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 41 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile konservatuvarlar üniversite düzenine alındı ve İzmir Devlet Konservatuvarı, yeni kurulmakta olan Dokuz Eylül Üniversitesi'ne, Ege Üniversitesi'nden bu kuruma nakledilen Güzelsanatlar Fakültesi'ne bağlandı. Yapılan düzenleme, 1982 Anayasası ile 2547 sayılı "Yükseköğretim Kanunu"nun gereği idi ve 1983'te çıkarılan 2809 sayılı yasa ile kesinlik kazandı. Üniversite düzenine geçilmesiyle birlikte konservatuvarın örgütlenişi ve işleyişi değişti: "Akademik Kurul", "Konservatuvar Kurulu" ve "Yönetim Kurulu", Eski "Öğretmenler Kurulu"nun ve "Sanat Kurulu"nun yerini aldı. Eğitim ise "Devlet Konservatuvarı Akademik Teşkilat Şeması"na göre "Müzik Bölümü" ile "Sahne Sanatları Bölümü"nde sürdürüldü.

"Müzik Bölümü"nde Piyano Arp, Yaylı Çalgılar, Nefesli ve Vurma Sazlar ve Şan ve Konser Şarkıcılığı Anasanat Dalları vardı. "Sahne Sanatları Bölümü"nde ise Opera ve Bale Anasanat Dalları bulunmaktaydı. Bunlara bağlı dallar da "Sanatdalı" statüsünü kazanmıştı. Başka bir gelişme de Yükseköğretim Kurulu'nun 7 Ocak 1985 tarihli kararıyla, konservatuvarın Güzelsanatlar Fakültesi'nden alınarak "Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuvarı" adı altında Üniversite Rektörlüğü'ne bağlanması oldu. Yükseköğretim Kurulu'nun 25.4.1986 tarihli kararı ile de "Devlet Konservatuvarı Akademik Teşkilat Şeması"nda yeni düzenlemelere gidildi. Böylece konservatuvarda "Piyano", "Orkestra Enstrümanları", "Opera ve Konser Şarkıcılığı" ve "Bale" Bölümleriyle bunlara bağlı Anasanat ve Sanatdalları oluştu. Yine Yükseköğretim Kurulu'nun 2 Mart 1990 tarihli kararıyla iki

bölümlü düzene geri dönüldü. Öte yandan kurumdaki bütün Öğretim Elemanları, "Öğretim Görevlisi" ünvanını aldılar. Bunlardan öğretim üyeliğine geçirilmeyi isteyenler, 1983 yılı içinde 2809 sayılı yasanın ek geçici 10. Maddesi uyarınca gerekli belgeleri hazırlayarak Konservatuvar Müdürlüğü'ne başvurdular. Bu öğretim görevlilerine, öbür konservatuvarlardaki meslekdaşlarıyla birlikte A. Adnan Saygun'un hakemliğinde "Doktora"nın karşılığı olan "Sanatta Yeterlilik" verildi. Daha sonra yabancı dil sınavına alındılar ve durumları özel bir kurulda görüşüldü. Son aşamada Üniversiteler Arası Kurul, Ekim 1986'da öğretim görevlilerinden ikisine "Doçent", Haziran 1987'de ise altısına "Doçent", dördüne de "Yardımcı Doçent" ünvanı verilmesini uygun buldu. Alınan karar Yükseköğretim Kurulu'nca da onaylandı. Ünvan verilen sanatçılardan bir tanesi durumuna itiraz ederek, beş tanesi de akademik koşulları yerine getirerek zaman içinde "Profesör"lüğe yükseldi.

Üniversite düzeni içinde "konservatuvar" terimi, "Dört yıllık yükseköğrenim dönemi" anlamındaydı. Bu durumda, ülkemizin koşullarına göre zorunlu olan on yıllık eğitim bütünlüğünün korunması için konservatuvarın Ortaöğretim dönemlerine "Hazırlayıcı Birimler" statüsü verildi. Yeni düzendeki işleyişe ilişkin olarak da Eğitim-öğretim Programları yapıldı. "Ortaöğretim, Hazırlayıcı Birimler Sınav Yönetmeliği" ile "Lisans Eğitim -Öğretim ve Sınav Yönetmeliği" çıkarıldı. Üç tane de yönerge hazırlandı. Bunlar, Dokuz Eylül Üniversitesi Senatosu'nca onaylanarak yürürlüğe girdi. Sayın Ayhan Ünal, Haziran 1986'da müdürlükten ayrıldı. Yerine, o zamanki ünvanıyla Sayın Doç.Necati Gedikli atandı. Sayın Ünal'ın üniversite düzeni içindeki işleyişe ilişkin olarak gerçekleştirilen çalışmalara değerli katkıları olmuştu. Prof. Dr. Gedikli'nin müdürlük görevi 1995'e dek sürdü. Onun ayrılmasından sonra bu göreve Prof. Hazar Alapınar getirildi. Dönemin rektörü Sayın Prof. Dr. Namık Çevik, atama sırasında Öğretim Üyelerini tek tek kabul ederek görüşlerini aldı. Sayın Alapınar'ın Şubat 1997'de görevden çekilmesi üzerine yine Öğretim Üyelerinin oylarıyla Sayın Prof. Dr. Müfit Bayraşa müdürlüğe atandı. Sayın Bayraşa, konservatuvarın dış ülkelerdeki benzer kurumlarla işbirliğine gitmesi, yeni Anasanat ya da Sanat Dallarının hizmete alınması, ayrıca eğitimi olumlu yönde etkileyen Workshop (İşlik), Masterclass, Yaz Okulu ve ulusal yarışmalar gibi etkinliklerin konservatuvar düzenine kazandırılması yolunda harcadığı çabalarla dikkati çekti. Sayın Bayraşa, Şubat 2002'de görevinden ayrıldı. Bunun üzerine kurumun müdürlüğüne Sayın Prof. Gülser Eryümlü getirildi. Yukarıda değindiğimiz sanat eğitimi ile ilgili etkinlikler onun döneminde de sürdürüldü.

Eğitimle İlgili Bazı Gelişmeler

Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, zaman içinde Eğitim-Öğretim Programlarında değişiklik yaptı. Amaç, ders adlarının Türkçeleştirilmesi, Dağıtımda denge sağlanması ve öğrencilerin bireysel çalışmalarına zaman bırakılmasıydı; ancak 1987'de, Solfej derslerinin azaltılması ve Yatılı Öğrenci statüsünün kaldırılması, konservatuvar açısından büyük yitimdi.

Eğitim-Öğretim Programlarında 1998'de gerçekleştirilen başka bir değişiklikle "Müzik Tarihi", "Form Bilgisi", "Armoni" gibi dersler Lisans Dönemi'ne alındı. Lise dönemine, anılan konulara hazırlık niteliği taşıyan "Genel Müzik Bilgisi" dersi kondu. Böylece öğrencinin yukarıdaki konuları daha olgun yaşta öğrenmesine ve onları meslek dersiyle bütünleştirebilmesine çalışıldı.

1980'li yıllarda kapapılan Piyano Yapım ve Onarım Sanat Dalı'na, 1998-99 öğretim yılında yeniden öğrenci alındı. Aynı yıl Gitar Sanat Dalı açıldı. Değerli besteci Prof. İstemihan Taviloğlu'nun kuruma atanması üzerine 1999-2000 öğretim yılında "Kompozisyon" Anasanat Dalı on yıllık aradan sonra eğitime başladı. Böylece büyük bir eksiklik giderildi. Kurumdaki yeni Anasanat ya da Sanat Dallarını açısından görülen başka bir gelişim de 2000 yılında Bale Anasanat Dalı'na bağlı olarak "Modern Dans" Sanat Dalı'nın etkinliğe geçmesi oldu.

Yapılan uzun hazırlık çalışmasından sonra Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1991'de "Müzik" Anasanat Dalı adı altında, Piyano, Keman ve Flüt Sanat Dallarında Yüksek Lisans programı açtı. Sonraki yıllarda bunlara Viyolonsel ve Viyola dalları ile bir ölçüde flüt dışındaki Üfleme Çalgılar ile ilgili dallar da eklendi. Aynı eğitim, 1992'de Opera Anasanat Dalı'nda da başlatıldı. Bu gelişmeyi "Sanatta Yeterlilik" programları izledi. 2000'li yılların başına gelindiğinde, 16 Lisans öğrencisi, anılan programların birini ya da ikisini birden tamamlamış oldu ve üç sanatçı "Yardımcı Doçent" ünvanını aldı.

1997 yılında konservatuvarda "Yarı Zamanlı" eğitime de geçildi. İlkokul ve Ortaokul öğrencileri hafta sonunda kuruma gelerek solfej dersiyle birlikte diledikleri çalgı alanındaki kurslara katıldılar.

Yine 1997 yılının en önemli olayı ülkemizde "Sekiz Yıllık Temel Eğitim" düzenine geçilmesiydi. Bu durum konservatuvarlardaki eğitimin Lise'den başlamasını zorunlu kılmakta, on yıllık eğitim düzenini değiştirmekteydi. Sakıncayı giderecek önlemler için zaman bırakmak üzere Milli Eğitim Bakanlığı, yalnızca 1997-98 öğretim yılında konservatuvarların, eskisi gibi Ortaokul'a öğrenci almasına izin verdi.

İzmir Konservatuvarı'nın bu soruna getirdiği çözüm, hafta sonu kurslarına katılan öğrencilerin, ileride konservatuvarın asil öğrencisi olacak yolda yönlendirilmesi ve Lise öncesi Hazırlık Sınıfı'nın eğitim düzenine eklenmesi oldu. 2000 yılı başlarında yapılan yeni Eğitim-Öğretim programı, Hazırlık Sınıfı'nın özel bir sınavla atlanabilmesine olanak vermekte, ders dağılımını Lise ve Lisans dönemlerine göre düzenlemektedir.

Bina Sorununun Çözümüne Kavuşturulması

Yukarıda da değinildiği gibi konservatuvarın içinde bulunduğu bina, eğitim açısından son derece yetersizdi. Orhan Barlas döneminden başlayarak Çeşitli zamanlarda yapılan ekler, beklenen rahatlamayı getiremedi. Sayın Prof. Dr. Necati Gedikli ve dönemin rektörü Sayın Prof. Dr. Namık Çevik, soruna çözüm bulabilmek için sürekli çaba harcadılar. 1990 yılında şu sonuca ulaşıldı:

Sabancı Vakfı, binanın bulunduğu yerde bir dinleti salonu ile onun çevresine 14 katlı konservatuvar yaptıracak, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir Valiliği ve Büyükşehir Belediyesi yapıma katkıda bulunacak, Böylece sorun çözülmüş olacaktı.

Konservatuvar, yeni bina bitinceye dek Alsancak Şehitler Caddesi üzerinde bulunan Hürriyet İş Merkezi'nin iş hanına taşındı. Ocak 1991'de yapılan duygu dolu bir törenle eski bina boşaltıldı. Tören sırasında kurucu müdür Orhan Barlas saygı ve coşkuyla anıldı. Ayrılış öylesine duyguluydu ki bazı öğretim elemanları ve öğrenciler, yıllardır İzmir halkına hizmet vermiş olan tarihsel binanın bazı parçalarını sökerek anı olarak sakladılar.

Eski binanın yıkılmasından sonra Büyükşehir Belediyesi arsadaki payını konservatuvara vermeye yanaşmadı. Devlet Tiyatrosu da kendi payını geri aldı. Böylece yapılacak binada dinleti salonu ile konservatuvarı bir arada bulundurmanın olanaksızlığı ortaya çıktı. Bunun üzerine Üniversite, Narlıdere'de bulunan ve Kültür Bakanlığı'ndan devralınan alanda başlattığı Güzel sanatlar Fakültesi inşaatının yanına bir de konservatuvar binası yaptırmayı kararlaştırdı. Konak ve Narlıdere'deki binaların temeli Şubat 1992'de atıldı.

Resmi adıyla "Sabancı Kültür Sarayı ve Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuvarı" , 13 Haziran 1994'te hizmete girdi. Türkiye'nin 9. Cumhurbaşkanı Sayın Süleyman Demirel, açılış törenine katıldı. Binanın akustik yönden hiç de yeterli olmayan dinleti salonu, kültür ve sanat hizmetlerine verildi. Zemin altına yaptırılan dört bale stüdyosuna da konservatuvarın Bale Anasanat Dalı taşındı. Işık ve havalandırma başta olmak üzere söz konusu stüdyolarda var olan yetersizlikler, kurumdaki bale eğitimini olumsuz yönde etkiledi. Zaman içinde durumun bir ölçüde de olsa iyileştirilmesine çalışıldı. Narlıdere'deki binaya gelince:

1994 yılının Mart ayında bina hemen hemen bitmişti; fakat Hürriyet İş Merkezi'ne geçiş sırasında eğitim dönemi içinde bina değiştirmenin getirdiği sakıncalar anlaşıldığından, taşınmanın yaz aylarında yapılması yeğlendi. Ne var ki 5 Nisan Ekonomik Önlemler Paketi yürürlüğe girdiğinde ödenekler kesildi ve parasını alamayan yüklenici firma, inşaatı kapattı. Bunun üzerine Üniversite yönetimi, veremediği ödeneklere karşılık sözleşmede yazılı olan bazı ayrıntıların tamamlanmasından vazgeçti ve binayı teslim aldı. Böylece Eylül 1994'te konservatuvar Narlıdere'deki yeni binasına taşındı. Eksiklikler, Üniversite'nin kendi olanaklarıyla tamamlanmıştı.

Bu bina, konservatuvar eğitimine büyük rahatlama getirdi. Çok sayıdaki bireysel çalışma odası, öğretim elemanlarına ve öğrencilere dağıtıldı. Yardımcı Meslek Derslerini okutan öğretim Üyelerine ve görevlilerine de birer derslik verildi; ancak eksik projelendirme ve ödenek azlığı gibi nedenlerle çalışma odalarında gerekli ses yalıtımı sağlanamadı. 1996'da, Sayın Prof. Hazer Alapınar'ın müdürlüğü sırasında, güzel bir kadirbilirlik örneği olarak binanın dinleti salonuna Orhan Barlas'ın adı verildi. Hastalandığı için törene katılamayan Barlas hocanın telefonla yaptığı teşekkür konuşması banta alınarak salondaki konuklara dinletildi.

Sanat Etkinlikleri

İzmir Devlet Konservatuvarı'nın kuruluşuyla birlikte kurum bünyesindeki sanat etkinlikleri de başlamış, bunlardan bazıları Müzik Okulu döneminde bile gerçekleştirilebilmişti. İlk yılların en önemli etkinliği, Belediye'ce desteklenen Senfoni Orkestrası'nın konservatuvar salonunda verdiği dinletilerdi. Orkestranın dağılmasından sonra ise kurumun kendi orkestrası ve korusu oluşturuldu ve dinletiler verildi. Ayrıca İzmir okullarıyla çevre illerde ve ilçelerde açıklamalı dinletiler düzenlendi.

Öte yandan Göthe Enstitüsü, Fransız Kültür Merkezi ve Avusturya Kültür Ofisi gibi kuruluşlarla işbirliği yapılarak birçok sanatçının ve sanat topluluğunun konservatuvar salonunda dinleti vermesi sağlandı. Bunlar, konservatuvar eğitimini olumlu yönde etkiledi.

1975'te hizmete giren İzmir Devlet Senfoni Orkestrası, ilk iki sanat mevsimindeki dinletilerini konservatuvarın salonunda gerçekleştirdi. Kurumun bazı öğretmenleriyle ileri sınıflardaki öğrenciler, gereksinme duyuldukça orkestrada çaldılar.

Başka bir etkinlik de bestecilik bölümü öğrencilerinin yapıtlarıyla oluşturulan izlencelerin, her yıl özel dinletilerle ya da genel öğrenci dinletileri kapsamında halka sunulmasıydı. Öğrencilerin orkestra yapıtlarından oluşan son dinleti ise 1980 Mayıs'ında Devlet Konser Salonu'nda verildi.

İzmir Devlet Konservatuvarı, 1977'den başlayarak beş yıl boyunca Nisan ve Mayıs aylarında "Konservatuvar Şenliği" düzenledi. Böylece kurum, bir yandan kendi çalışmalarını sergilerken bir yandan da öbür kentlerimizdeki sanatçıların İzmir'de dinleti verebilmelerine olanak yarattı. Söz konusu şenliklerdeki bazı özelliklerin vurgulanması, gelecekte yapılacak benzer etkinliklere ışık tutması bakımından yararlı olacaktır:

1. 1977 şenliğindeki dinletilerin tümü, konservatuvarın kurucularına adandı.
2. 1977 ve 1980 şenliklerinde konservatuvar, kendi öğretim elemanlarından oluşturduğu oda orkestrasıyla dinleti verdi.
3. Konservatuvarın öğrenci korusu, 1977 ve 1978 şenliklerinde sunduğu kısa izlencelerle büyük ilgi topladı. Bu olgu, koro müziğinin dinleyici üzerindeki olumlu etkisini somutlaştırmak ve koro orkestra gibi toplu çalışmaların konservatuvar eğitimindeki önemini vurgulamak bakımından son derece önemliydi.
4. 1978 şenliğinde "Çokseslendirilmiş Halk Türküsü" yarışması düzenlendi ve Türkiye'deki genç bestecilere açık tutuldu.
5. 1978 şenliğinde, "İzmir Devlet Konservatuvarı'nın Türkiye'nin Kalkınmasındaki Yeri" konulu Açık Oturum yapıldı. Sayın Muammer Sun'un yönettiği oturuma, konservatuvarın öğretim elemanları ve bir öğrenci temsilcisiyle İzmir'de bulunan müzik adamları ve eğitimciler katıldı. Türkiye'nin müzik sorunlarına ilişkin görüşlere yeni bir boyut getiren bu toplantıda konuşulanların henüz yazıya geçirilmemiş olması üzücüdür.
6. 1980 şenliği çerçevesinde besteci Christian David, "Avusturya Kültür Ofisi'nin yardımıyla İzmir'e çağrıldı ve konservatuvarda "Çağdaş Müzik Semineri" verdi. Kardeşi Lukas David de keman semineri yaptı. Ne var ki Christian David'in kendi semineri için hazırladığı ve Türkçe'ye de çevrilmiş bulunan ilginç metinler değerlendirilmedi.

"Konservatuvar Şenliği" adını taşımasa bile sanat etkinliklerinin yoğunluğu, 1982'yi izleyen yıllarda giderek arttı. Bale gösterilerine ek olarak Opera Anasanat Dalı öğrencilerinin oynadığı ve Sevda Aydan'ın sahnelediği Pergolesi'nin "La Serva Padrona"sı, Donizetti'nin "La Campanella" (Çıngırak) başlıklı yapıtı ve 1990'lı yıllarda Necdet Aydın'ın iki kez sahneye koyduğu Orff'un "Akıllı Kız"ı, ilgi gören gösteriler arasındaydı.

Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Öğrenci Orkestrası, yaklaşık 1985'ten başlayarak yılda ortalama beş dinleti verdi. Devy Erlih, Gülşen Tatu ve Tunç Ünver gibi değerli sanatçıların zaman zaman orkestraya solocu olarak katılması, dinletileri renklendiren önemli bir etmendi. Topluluğun, Üniversitemizin açılış törenlerinde çalması ise artık gelenekleşmiştir.

İlginç bir etkinlik de konservatuvardaki Lisans ve Yüksek Lisans öğrencilerinin, 1985'ten başlayarak "Akdeniz Gençler Orkestrası"na (Orchestre de Jeunes de la Méditerranéen) katılması oldu. Öğrenciler, anılan orkestranın yöneticilerince konservatuvarda yapılan sınavlar sonunda seçildi ve bunlardan bazıları çalışmalar sırasında Başkemancı ya da Grup Şefi olarak görev aldı.

Öte yandan, İstanbul "Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuvarı'nın 1980'li yıllarda düzenlediği çeşitli yarışmalara İzmir'den de konservatuvar öğrencileri katıldı. Bazı öğretim görevlileri ya da üyeleri de jürilerde görev aldı.

1990'lı yıllara yaklaşırken konservatuvar öğrencilerinin verdiği resitallerle oda müziği dinletilerinin sayısı artmaktaydı. Sınav yönetmeliğinde yapılan değişikliklerle, son sınıfa gelen her Lisans öğrencisine, yarım saat süreli, jüri önünde ve halka açık resital verme zorunluluğunun getirilmesi bu alandaki etkinliklere hız kazandırdı. Yüksek Lisans ve Sanatta Yeterlilik programlarını bitiren öğrencilerin resitallerini de unutmamak gerek.

Yukarıdakilere ek olarak, 13-14 saatleri arasında düzenlenen öğrenci dinletilerinin sayısı arttı. Çeşitli okullardan gelen dinleti istekleri, oda müziği topluluklarıyla ve öğrencilerin seslendirdiği solo parçalarla aksamadan karşılandı.

Halka yönelik başka bir etkinlik de 1995 yılının yaz aylarında bir özel kuruluşun katkısıyla ve "Ege sanatı Seviyor" sloganıyla düzenlenen açık hava dinletileri oldu. Yaylı ve üfleme çalgılardan oluşturulan küçük topluluklar, İzmir'in değişik semtlerinde çalarak evrensel müziği tanıttılar.

1997'i izleyen yıllarda, konservatuvarın sanat etkinliklerinde ilginç bir değişim yaşandı. Bunun başında kurumun dış ülkelerdeki konservatuvarlarla ya da benzeri kurumlarla işbirliğine gitmesi gelir. Başarıyla gerçekleştirilen iki etkinlik şudur:

a) Benedetto Marcello Konservatuvarı (Venedik, İtalya) ile Öğrenci-Öğretim Elemanı Değişim Protokolü (Beş Yıllık, 1998);

b) Strasbourg Konservatuvarı (Fransa) ile Öğrenci-Öğretim Elemanı Değişim Protokolü (Beş yıllık, 1998).

Yukarıdaki protokoller uyarınca her yıl yapılan değişim sırasında öğrenciler, bir yabancı müzik kurumunun işleyişini yakından tanıma fırsatını buldular. Ayrıca İzmir'de, Venedik'te ve Strasbourg'da kurumlar arası karma dinletiler verildi. Bizim açımızdan en büyük kazanım, Çağdaş TürkBestecilerinin dış ülkelerde tanıtılması oldu.

1997 yılından başlayarak konservatuvar, Belfort (Fransa) Uluslararası Üniversiteler Müzik Festivali'ne katıldı. Bu katılım, 1997, 1998 ve 2000 yıllarında oda müziği topluluklarıyla, 1999'da da Senfoni Orkestrası ile gerçekleşti.

Eğitimi olumlu yönde etkileyen ve öğrenciler arasında büyük ilgi gören başka bir etkinlik de konservatuvarda 1997 yılında 5, 1998'de 12, 1999'da 16 ve 2000'de 12 tane Masterclass ya da Workshop (İşlik) yapılmış olmasıdır. Bu çalışmalarını yöneten müzikçilerin çoğu yabancıydı.

Konservatuvarda düzenlenen ulusal nitelikli kurslarda ve yaz okullarında, bir yandan yabancı müzik yetkilileri, bir yandan da ülkemizin önde gelen müzikçileri ders verdi. Bunların sayısı, 1997'de 3, 1998'de 5, 1999'da 4 ve 2000'de 8 idi.

Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuvarı'nda 1996-98 arasında üç kez "Konservatuvarlar Arası Oda Müziği Yarışması" yapıldı. Bu yarışmaya konservatuvarımızla birlikte HÜ, MÜ ve Eskişehir AÜ Devlet Konservatuvarları katıldı. Yine 1998 yılında "Birinci Klarinet Yarışması" gerçekleştirildi. Buffet Crampon ve Vandoren firmalarının katkıda bulunduğu yarışmada birinciye ödül olarak bir klarinet verildi. 2000 yılında düzenlenen "Birinci Ulusal Viyola Yarışması"na ise "İzmir Kültür Sanat ve Eğitim Vakfı" (İKSEV) ile GAMA ve Cremona "A. Stradivari Enstitüsü" katkıda bulundu. Birincilik ödülü, anılan enstitünün armağan ettiği viyolaydı.

Konservatuvar Yayınları ve Müzikbilimsel Etkinlikler

1970'li yılların sonuna gelindiğinde, o dönemde yürürlükte olan yönetmeliklerin verdiği olanaklardan yararlanılarak konservatuvarda görevli bestecilerin bazı yapıtlarıyla eğitim kitapları satın alındı. Bunlardan Hans Joachim Nicolai'nin "Eşliksiz Fmlüt için Üç Parça"sı ile Muammer Sun'un "Yurt Renkleri Piyano Süiti 3. Defter"i bastırılarak sanat kurumlarımızın hizmetine sunuldu. Yine Muammer Sun'un Tenor solo ve Piyano için "Bozlak ve Türkü"sü ile iki sesli koro için 14 Türkü"sü, ayrıca Sayram Akdil'in "Temel Müzik Eğitiminde Dikte" başlıklı kitabı satın alınarak yayıma hazır duruma getirildi. Necdet Aydın'ın ilginç bir çalışması olan "Cavalleria Rusticana ise 1996'da bastırıldı.

Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzikoloji Bölümü, 1984 yılının Mayıs ayında "Birinci Ulusal Müzik Bilimleri Sempozyumu"nu düzenlemiş, burada "Türkiye'de Müzik Eğitiminin 60 Yılı" konusu işlenmişti. Anılan sempozyuma, dönemin müdürü Ayhan Ünal ile Öğretim Görevlisi Önder Kütahyalı, Türkiye'deki konservatuvarlarla Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuvarı'nın eğitim sorunlarını irdeleyen bildirimlerle katıldılar. Ayrıca "Kültür ve Turizm Bakanlığı"na 1985 Mayıs ayında İstanbul'da düzenlenen "Çoksesli Müzik Sempozyumu"na Önder Kütahyalı'nın kurum adına sunduğu ve İzmir Konservatuvarı'nın kuruluşuyla başlıca sorunlarını konu alan bildiriyle katılındı. 1987' yılının Ocak ayında ise 80. Yaşı kutlanan Ahmed Adnan Saygun konusunda İzmir Devlet Senfoni Orkestrası'nın düzenlediği sempozyuma, Doç. Dr. Necati Gedikli, Doç. Önder Kütahyalı, Doç. Dr. Müfit Bayraşa ve Doç. Sayram Akdil, Saygunu besteci ve bilim adamı olarak değişik bakış açılarından irdeleyen değerli bildirimler sundular.

Müzikbilimsel yönden ilgi çeken başka bir etkinlik de Cremona "A. Stradivari Enstitüsü"nü'nün Mart 2000'de konservatuvarda açtığı sergi oldu. Burada enstitü öğrencilerinin yaptığı Rönesans ve Barok dönemlerinin yaylı ve telli çalgıları tanıtıldı.

Dokuz Eylül Üniversitesi Senfoni Orkestrası'nın Kuruluşu

1990'lı yıllarda, Sayın Prof. Dr. Namık Çevik'in rektörlüğü sırasında konservatuvarla ilgili olarak gündeme gelen en önemli konu, Dokuz Eylül Üniversitesi bünyesinde bir Senfoni Orkestrası'nın kurulmasıydı. Sayın Çevik, çeşitli konuşmalarında bu tasarıdan söz etti; fakat onu uygulamaya geçiremedi.

Sayın Prof. Dr. Emin Alıcı 2000 yılında rektörlüğe atanır atanmaz konuyu yeniden gündeme taşıdı ve 2001'de "Kurucu Koordinatör" olarak Sayın Doç. Ümit İşgörür'ü görevlendirdi. Sayın İşgörür ile birlikte çalışması istenen Sayın Yard. Doç. Dr.

Yavuz Dalođlu ise bir süre sonra görevini bıraktı. 2001 ve 2002 yıllarında yapılan iki sınav sonunda orkestraya 14 sanatçı alındı. 6 kadro ise yeterli düzeyde sanatçı bulunamadığı için boş bırakıldı. DESO açılış dinletisini 22 Ekim 2002'de Dokuz Eylül Üniversitesi Sabancı Kültür Sarayı'nda Rengim Gökmen yönetiminde verdi. Piyanist Özgür Aydın dinletiyeye solocu olarak katıldı.

Sayın Doç. Ümit İşgörür"ün kuruculuK GÖREVİNE EK OLARAK KONSERVATUVAR, BU ORKESTRAYI BÜTÜN GÜCÜYLE DESTEKLEDİ. Narlıdere"deki binanın alt katında topluluğa büro verildi. Kentin öbür kurumları da ona sahip çıktılar, senfonik dinletiler için gerekli olan müzikçileri sağladılar. Sayın Rengim Gökmen Fahri Yönetmen"liği üstlendi. Sayın Kartal Akıncı, dinletilerin çoğuna Başkemanlı olarak katıldı. Onun gelemediği zamanlarda da bu görevi Sayın Sema Korkut yerine getirdi.

DESO, SENFONİK DİNLETİLERİN YANI sıra ODA ORKESTRASI OLARAK DA ETKİNLİK YAPTI. Böyle dinletilerin bazılarında yönetmensiz çaldı. İleri sınıflardaki konservatuvar öğrencileri dinletilere düzenli olarak katıldılar ve orkestra dersinde edindikleri deneyimi pekiştirdiler.

Konservatuvarın Sanat Kurumlarına Katkısı

Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, kırk yıl içinde yüzlerce sanatçı yetiştirdi ve bunlar, ülkemizin sanat kurumlarında görev aldı. İzmir Devlet Senfoni Orkestrası üyelerinin çoğunluğu İzmir Konservatuvarı çıkışlıdır. İzmir Devlet Opera ve Balesi"ndeki sanatçıların bir bölümü de bu konservatuvarda yetişmiştir. Yine İzmir Konservatuvarı"ndan mezun olan az sayıdaki sanatçı, Ankara ve İstanbul"da bulunan kurumlarla Avrupa"nın bazı müzik merkezlerine dağılmıştır. 1990"lı yıllarda Eskişehir"de, Adana"da, Mersin"de, Bursa"da ve Antalya"da açılan yeni sanat kurumlarımızda da buradan yetişen çok sayıda müzikçi görev almıştır.

Konservatuvar, gereksinme duyduğu öğretim elemanlarının büyük çoğunluğunu kendi çıkışlılarından sağlayabilmiştir. Bu sanatçılar, Araştırma Görevlisi, Okutman, Öğretim Görevlisi, Öğretim Üyesi ve Sözleşmeli Sanatçı gibi değişik statülerde çalışarak kuruma hizmet vermektedir. Ülkemize daha fazla sayıda sanatçı kazandırmak, konservatuvarın önde gelen amacıdır.

Sorunlar

Evrensel nitelikli müzik sanatının, kalkınmayı olumlu yönde etkileyen bir işlev yaptığı görüşünden yola çıkılarak Atatürk döneminde başlatılan müzik kalkınması sürmektedir; ama söz konusu kalkınma, ekonomik durumun iyileştirilmesi için alınmakta olan önlemlere takılmıştır. 21"inci yüzyılın başında konservatuvarımız açısından en önemli sorun, Maliye Bakanlığı"nın bir ekonomik önlem olarak Sözleşmeli Sanatçı statüsünü konservatuvarlarda görev alacak olan sanatçılara vermemesidir. Kurum için ivedilikle gerekli olan öğretim elemanlarının alınmasını iyiden iyiye kısıtlayan ve eğitimi aksatan bu durum en kısa zamanda düzeltilmelidir. Ayrıca sağlıklı bir eğitim için gerekli olan araç-gereçlerin, çalgıların ve notaların alımı için verilecek olan ödenekler, ekonomik önlemlerin dışında tutulmalıdır. Konservatuvarımızda uygulanan eğitimi dolaylı olarak olumsuz yönde etkileyen başka bir sorun da şudur:

Son yıllarda ülkemizdeki müzik ve sahne sanatlarıyla ilgili kurumlara yeterli kadrolar verilmemektedir. Yeni hizmete girenler de eksik kadrolarla açılmıştır. Durum bu olunca öbür konservatuvarlar gibi İzmir Konservatuvarından mezun olan gençler de işsiz kalmaktadır. Kendisinden önceki meslekdaşının iş beklediğini gören öğrenci, geleceğe karamsar bakmakta, böylece konservatuvarda yaptığı eğitim anlamını ve önemini yitirmektedir. Durumun en kısa zamanda düzeltilmesi beklentisi içindeyiz.

Öte yandan, konservatuvarımızın Bale Anasanat Dalı, 1994"ten bu yana Sabancı Kültür Sarayı"ndaki stüdyolarda çalışmaktadır. Konservatuvar eğitiminin bütünlüğü göz önünde bulundurularak ayrılığa son verilmeli, Narlıdere"deki kampüse en kısa zamanda bale stüdyolarını da içerecek olan bir bina yaptırılmalıdır.

Sonuç

Bireylerin eğitim ve sanat yoluyla olgunlaştırılarak, çağımızdaki sorunları, kaygı ve mutlulukları çağdaş bir düşünüş ve duyuşla özümseyebilir duruma getirilmesi, kalkınmanın ya da uygarlaşmanın başta gelen amacı olmalıdır. Böylesine yüksek bir amaca ulaşmış toplum ile günlük yaşamda öncelik kazanıyor gibi görünen ekonomik gönenç de güvence altına alınacaktır. Sözünü etmeye çalıştığımız kalkınma yolunun ölçüsü ise kişilerin güzelsanatlardaki, özellikle de evrensel müzikteki içerğii, estetiği, değişkenliği ve devingenliği kavrayıp özümseme yetisini kazanmasıdır. Bu durumda konservatuvarlar, ülkemizin kısa zamanda kalkınması bakımından büyük önem taşıyan bir görevi üstlenmiş bulunmaktadır. Atatürk"ün, konuyu 1923 gibi erken bir tarihte gündeme getirmesinin nedeni de budur.

Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuarı, Türkiye'nin kalkınmasında böylesine büyük önem taşıyan bir işlevi yerine getirmenin mutluluğu ve gururuyla üzerine düşen görevleri sürdürmektedir.